

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3*

A STUDY OF THE ACADEMIC LEADERSHIP OF
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE BURIRAM EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

พงศธร สารศรี

Phongsatorn Sarasri

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Student of Vongchavalitkul University, Thailand

Corresponding author E-mail: Phongsatorn_sar@vu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประเภทของโรงเรียนและประสบการณ์ในการบริหารภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูฝ่ายวิชาการ เลือกกลุ่มตัวอย่างจากเทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น รวมทั้งสิ้นจำนวน 417 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t - test และใช้ F-test ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ในกรณีที่พบความแตกต่างจากการเปรียบเทียบรายคู่ ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และ 2) ผล

* Received May 11, 2022; Revised July 11, 2022; Accepted January 18, 2023

การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหารโดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the level of academic leadership of school administrators and 2) to compare academic leaderships of school administrators classified types of school and administration experiences. The sample group was 417 people included A school administrator, A deputy school administrator and a teacher from academic department under Buriram Primary School Educational Service Area Office 3 selected by stratified random sampling. The research instrument were a set of five- rating scale questionnaires about school administrators' academic leadership under Buriram Primary School Educational Service Area Office 3 based on Likert Scale. The questionnaire's IOC index range was at 0.80 - 1.00 and the overall reliability was at 0.96. The analyzing statistics were percentage, mean, standard deviation, t-test and sing F-test in Scheffe's Method; in the case that the differences were found from pair comparisons. The results of this study provided 1. The overall rate of school administrators' academic leadership was at a high level. When considering each aspect, found that all aspects are at a high level. 2. The overall academic leadership of school administrators categorized by school types is statistically significant differences at the 0.5 level of significant. Furthermore, the academic leadership of school administrators classified by school administrators' administration experiences are no different.

Keywords: leadership, school administrators, Buriram primary educational service area 3

บทนำ

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของคน เนื่องจากการดำเนินงานในสถานศึกษามีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนโดยตรง ดังนั้นใน มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดภารกิจของสถานศึกษาให้มีความหลากหลาย โดยให้มีการจัดการศึกษา หลากหลายรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา าระบบราชการ, 2552) ผู้บริหารโรงเรียนจึงจะต้องมีภาวะผู้นำและมีลักษณะเฉพาะหลาย ประการที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้า ทางการเรียน จากงานวิจัยพบว่าภาวะผู้นำมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน โดยต้องปรับปรุง พันธกิจของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เป้าประสงค์ของโรงเรียน ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ส่วนที่มีอิทธิพลมากที่สุดในภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนคือ การจัดทำพันธกิจของโรงเรียน กล่าวได้ว่าการที่ผู้บริหารโรงเรียนสนใจการ เรียนการสอนในห้องเรียน ความมีประสิทธิภาพของการทำงานของครู และความสำเร็จของ นักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ ตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 7 ข้อที่ 1 ได้กำหนดให้ผู้บริหารจัดการตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในด้านการบริหารงาน วิชาการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554)

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จัดตั้ง ขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ให้มีการจัด ระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ในการดูแล จัดตั้ง ยุบ ราม สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่ให้จัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันมีโรงเรียนทั้งสิ้น 214 โรงเรียน ซึ่งจากผลการ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (Ordinary National Educational Test, O - NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (ส.ท.ศ.) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชาติของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ย้อนหลัง 3 ปี (ปีการศึกษา 2560 - 2563) พบว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ย ในปีการศึกษา 2560 ได้ 38.67 ปีการศึกษา 2561 ได้ 41.49 และปีการศึกษา 2562 ได้ 42.04 และชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ในปีการศึกษา 2560 ได้ 52.81 ปีการศึกษา 2561 ได้ 52.39 และปี การศึกษา 2562 ได้ 46.77 คะแนน จากผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ แสดงให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษายังต้องมีการปรับปรุงคุณภาพ

การศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3, 2562)

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำที่มีส่วนที่จะส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีส่วนในการพัฒนาประเทศชาติ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อส่งผลให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าประสงค์ คือ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้เด็กไทยทุกคนดีเก่ง มีความสุขเพิ่มทุนทางสังคมลดปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประเภทของโรงเรียนและประสบการณ์ในการบริหารภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่จำแนกตามประเภทของโรงเรียนและประสบการณ์ในการบริหารมีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ในปีการศึกษา 2562 มีผู้บริหารโรงเรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูฝ่ายวิชาการ จากจำนวนสถานศึกษา 214 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และครูฝ่ายวิชาการ 1 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด รวมทั้งสิ้นจำนวน 417 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., 1970) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้แก่ ประเภทของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงานเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีลักษณะเป็นคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale)

ลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือมีดังนี้ 1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากข้อมูลที่ได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน 3) เสนอเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ 4) นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษา ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา แนะนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ 5) ได้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม 6) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขอีกครั้ง และ 7) นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งกรณีไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) หาความเที่ยงตรง โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบในด้านความตรงของเนื้อหารูปแบบของแบบสอบถามความเหมาะสมด้านภาษาและความสมบูรณ์ของคำชี้แจง 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์หาความเที่ยงตรง โดยใช้กลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง 30 คน แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรของคอนนาค ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และรายด้านอยู่ระหว่าง 0.82-0.89 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือถึงมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ออกหนังสือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนในสังกัดที่มีครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือด้วยตนเองไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 417 ชุด และใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม ภายใน 2 สัปดาห์ และผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง 3) ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และจำนวนของแบบสอบถามทุกชุดภายหลังจากการเก็บข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติที่ใช้ทดสอบ

สมมติฐาน T-test, F-test เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้ายคือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ส่วนการจำแนกเป็นรายด้าน มีดังนี้

1) ด้านการกำหนดพันธกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรกได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารให้คณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน และผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนให้กับนักเรียน

2) ด้านการบริหารหลักสูตร และการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรกได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนการจัดอุปกรณ์การเรียนการสอน รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารมีการบริหารจัดการการใช้หลักสูตรตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร

3) ด้านการนิเทศการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรกได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา และผู้บริหารมีความตระหนักในการนิเทศติดตาม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารจัดให้มีการดำเนินการนิเทศการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย

4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรกได้แก่ ผู้บริหารมีการพบปะคณะครูเป็นรายบุคคลเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมการนำผลจากการประเมินผลการศึกษาไปปรับปรุงในการดำเนินการ และผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายในการกำกับติดตาม

ความก้าวหน้าของนักเรียน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหาร ส่งเสริมให้มีการจัดทำเครื่องมือในการประเมินผล

5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ ผู้บริหารจัดให้มีการกำกับติดตามการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีการจัดเครือข่ายการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกได้ดังนี้

1) จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่โรงเรียนขยายโอกาสมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน และด้านการนิเทศการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

2) จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหาร โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีลักษณะการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับงานด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาศัยกระบวนการต้องสามารถทำวิสัยทัศน์ให้กลายเป็นความจริงได้ รวมถึงการทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน โดยจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และมีกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู ในการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของปฐม ปริญญาญ์กูร ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ปฐม ปริญญ์นงูร, 2554) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อันธิยา ภูมิไธสง ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (อันธิยา ภูมิไธสง, 2556) เมื่อจำแนกภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายได้ จำแนกได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดพันธกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน โดยผู้บริหารมีการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน และมีการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับ เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม ที่ได้กล่าวถึงการกำหนดพันธกิจว่าเป็นการกำหนดขอบเขตของงานหรือบทบาทหน้าที่ขององค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ (เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม, 2554) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ทองคลี ที่ได้ศึกษาการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ด้านการกำหนดพันธกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (วิเชียร ทองคลี, 2554)

1.2 ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ได้ร่วมมือกันเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะแก่การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม ทั้งปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อให้ผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลทิพย์ บุญโพธิ์ ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (กมลทิพย์ บุญโพธิ์, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐม ปริญญ์นงูร ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบริหารจัดการหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการนิเทศการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ ในด้านการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพระดับการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา และ มีความตระหนักในการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเข็รใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเข็รใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ด้านการนิเทศการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ, 2552) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ เนียมแก้ว ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ประเสริฐ เนียมแก้ว, 2554) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเผด็จ มีชัย ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (วันเผด็จ มีชัย, 2554)

1.4 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการพบปะคณะครูเป็นรายบุคคล เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการเฝ้าดูความก้าวหน้าของนักเรียนด้านการเรียนของนักเรียน มีการส่งเสริมการนำผลจากการประเมินผลการศึกษาไปปรับปรุงในการดำเนินการ และ มีการกำหนดเป้าหมายในการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Quah Cheng Sim ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนในประเทศมาเลเซีย ประสบความสำเร็จในการนำบทบาทผู้นำ 7 ประการมาใช้คือการเฝ้าดูความก้าวหน้าของนักเรียน (Quah Cheng Sim, 2011) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญพา พรหมณ ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ จัดให้มีการ

กำกับติดตามการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีรวรรณ จันทร์แย้ม ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (จีรวรรณ จันทร์แย้ม, 2552) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร ทองคลี ที่ได้ศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่โรงเรียนขยายโอกาสมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าโรงเรียน ประถมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสมีการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ และสนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนิเทศ กำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอน ที่กำหนดไว้ อีกทั้งโรงเรียนขยายโอกาสมีความพร้อมในด้านของบุคลากร และวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการ เรียนการสอน ที่พร้อมในการดำเนินงานทางวิชาการมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ เนียมแก้ว ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะ ผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประเสริฐ เนียมแก้ว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญพา พรหมณ ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำแนกตามประเภทของ โรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 จำแนกตามประเภทโรงเรียนในการบริหารงานของผู้บริหาร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี

ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัดที่เหมือนๆ กัน เช่น การส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้ารับการพัฒนา โดยการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ ให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการที่เท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างก็มีภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญพา พรหมณ ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน (บุญพา พรหมณ, 2559) และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บาลกีส กาศา ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน อำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน (บาลกีส กาศา, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
3. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ขวัญจิต เนียมเกตุ. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาลัษุโขทัยธรรมมาธิราช.

- จิรวรรณ จันทร์แย้ม. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม. (2554). การบริการและประเมินโครงการ = Project Management and Evaluation. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บาลกีส กษา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. ใน สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญพา พรหมณ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ปฐม ปรีปนังกูร. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ประเสริฐ เนียมแก้ว. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 4(2), 175-188.
- วันเผด็จ มีชัย. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. ารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 5(2), 79-85.
- วิเชียร ทองคลี. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการ เรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. ใน วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษابุรีรัมย์ เขต 3. (2562). รายงานผลการศึกษาลำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษابุรีรัมย์ เขต 3. บุรีรัมย์: กลุ่มงานวัดและประเมินผล การศึกษานิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษابุรีรัมย์ เขต 3.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). ชุดเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การบริหารการเปลี่ยนแปลง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558): ฉบับสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ออฟเซ็ท พลัส.
- อันธิยา ภูมิไธสง. (2556). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 1970 (30), 607-610.
- Quah Cheng Sim. (2011). Instructional Leadership among Principals of Secondary Schools in Malaysia. *International Research Journals*, 2(12), 1784-1800.